

šování povinností paní Evou, která nebrala v úvahu jejich privilegia z r. 1587, zaručující jim jisté úlevy a reduci roboty. Jednání, která probíhala po vyjasnění majetkových otázek i před ním (spor o dědictví byl vyřešen během čtvrt roku) za účasti krajských hejtmanů za účelem dosažení slibu poslušnosti, byla neúspěšná. Králická městská rada naopak požadovala písemné potvrzení snížení povinnosti od Evy z Valdštejna i od císaře Rudolfa II. a dokonce vyhrožovala opuštěním gruntů, nebude-li jejímu požadavku vyhověno. Později dokonce odmítla císařský rozkaz, který stanovil, aby se šest konšelů dostavilo do Prahy k zodpovídání (sdělila, že nemají čas). Při další návštěvě hejtmanů v červnu 1606 se sešli v Králikách poddaní vesnic, kteří spolu s měšťany v počtu asi 500 osob obkličili tvrz. Ke střetnutí však nedošlo. Poddaní ovšem nadále odmítali robotovat a plnit ostatní povinnosti, jako kdyby žádného pána neměli, což prý výslovně uvedli. Ke zlomení jejich odporu muselo být vůbec poprvé v Hradeckém kraji použito krajské hotovosti, která však vytáhla z Hradce Králové až v květnu 1607.

Na rozdíl od Šůly se domnívám, že v králickém případě nemůžeme hovořit o **povstání**; pod tímto pojmem totiž rozumíme již tradičně ozbrojené vystoupení, k němuž však, pokud je známo, nedošlo. Ani Šůla neví nic o nějakých násilnostech, dokonce ani se mu v pramenech nepodařilo zjistit, zda vůbec došlo k ozbrojenému střetnutí krajské hotovosti s poddanými. Domnívám se, že by bylo výstižnější označit události na Králicku v letech 1605—1607 jako **pasivní rezistenci poddaných s náběhem k povstání**. Je však nepochybné, že odhodlání králických měšťanů ve spojení s poddanými z městečka Mladkova a z vesnic hájit své dosavadní postavení šlo dále než odhodlání Kosteleckých. Šůlovou zásluhou ovšem zůstane, že tyto bouřlivé události uvedl do odborné literatury. Také není možno nic namítat proti jeho předpokladu, že králičtí měšťané měli být po likvidaci odporu za cenu jistých hospodářských výhod izolováni od svých potencionálních spojenců na venkově.

Ladislav Hladký.

Kulturní kalendáře rychnovského okresu v roce 1968

Dr. Ladislav Hladký věnoval kulturním kalendářům rychnovského okresu pozornost v 1. ročníku tohoto sborníku. Napsal tehdy, že kulturní kalendáře se v posledních letech stávají významnou regionální tiskovinou, neboť přinášejí informace o kulturních a sportovních pořadech i o společenských událostech. K tomu je třeba dodat, že v r. 1967 neměl rychnovský okres žádný vlastivědný časopis nebo sborník a že nevycházely ani okresní noviny. Proto jistě bylo velmi žádoucí, že kulturní kalendáře nepřinášely jen program či výčet všech podniků, které se připravovaly — o uskutečněných koncertech, divadelních představeních, recitačních večerech apod. přinášel zprávu

takřka výlučně jen „Kulturní program Vamberska“ — ale že suplovaly roli vlastivědných sborníčků a časopisů.

Nezdá se mi však vhodné, když jsou v kulturních kalendářích otiskovány drobné články s poznámkovým aparátem, i když celá řada otištěných příspěvků — především v Dobrušském kulturním kalendáři a věřím, že i v opočenském — má trvalejší platnost.

Opakují však, že hlavním posláním kulturních kalendářů je upozorňovat na kulturní a ovšem i sportovní a společenské podniky a nikoliv trvale otiskovat historické nebo vlastivědné příspěvky, tím méně pak příspěvky nízké úrovně.

Dr. Hladký pokládal v r. 1967 „Kulturní program Vamberka“ za nejlepší a tento kulturní kalendář si svůj primát udržel i v r. 1968. Má velmi pěknou grafickou úpravu, pěkné fotografie a opravdu bohatou náplň. Škoda, že není k dostání i jinde než ve Vamberku. Tento kalendář přináší např. i divadelní kritiky, a to i s fotografiemi a plní tak opravdu velmi dobře funkci kulturního kalendáře.

„Týništský kulturní kalendář“ má rovněž velmi slušnou grafickou úpravu a rovněž bohatou náplň. Články jsou kratší, ale i Týniště nad Orlicí má „svého“ zpravodaje, který městu naprosto není k necti.

„Kulturní kalendář Dobruška“ má skromnější kabát, ale zato tím bohatší obsah. Přináší drobné články k historii města, vzpomínkové články na významné rodáky, programy kin i místní zprávy. Pravidelně otiskuje i zájmové články pro zahrádkáře. Dobrušský kulturní kalendář patří mezi ty kalendáře, které s úspěchem plní funkci vlastivědného časopisu, což ovšem v tomto případě není výtka. Většina otištěných historických a vlastivědných příspěvků by byla únosná do kteréhokoliv vlastivědného sborníku. Jen tu „charakteristiku některých hraných filmů“ by bylo možno vynechat.

Z Dobrušského kulturního kalendáře si vzal příklad „Kulturní zpravodaj Opočna“. Tento zpravodaj je sice vydáván podle tiráže Kulturně školskou komisí MěstNV v Opočně, ale hlavní tíha leží na předsedovi MěstNV Josefu Netíkovi. Opočenský kulturní zpravodaj měl pevný program, spojený s letošními oslavami 900. výročí první písemné zmínky o Opočnu. Přinášel k celostátním výročím drobné články zaměřené k dějinám Opočna. Bohužel v nich velmi velmi často tiskový šotek přímo „řádl“. Škoda. O „charakteristice některých filmů“ platí ovšem totéž, co jsem napsal u Dobrušského kulturního kalendáře. V některých číslech opočenského kalendáře pro ni na štěstí nebylo místo.

„Kulturní kalendář Rychnova n. K.“ se omezil jen na programy kin a kulturních pořadů. Vyšlo-li více čísel než lednové a únorové, nevím. V dubnu 1968 začala Osvětová beseda v Rychnově nak Kněžnou vydávat měsíčník „Rychnov“, který se zaměřil především na aktuální problémy města pod přitažlivými názvy jako „Kdo je vinen?“ nebo „Vykřičník!“ V květnu 1968 změnil měsíčník „Rychnov“ formát, jemuž pak již zůstal věrný. Vedle soud-

ničky a programu kin přináší tento časopis, za kulturní kalendář jej považovat nemohu, i upozornění na nové knihy. Ze všech otištěných příspěvků je však třeba upozornit na velmi zajímavé vzpomínky čs. zpravodajského důstojníka Františka Fryče otiskované pod názvy „Starý zbrojnoš vzpomíná.“

Albrechtice nad Orlicí a Přepychy vydávají pravidelně rotaprintové vesnické noviny. 3 dosud vyšlá čísla „Přepyšských novin“ jsou pěkným svědectvím o snaze školské a kulturní komise MNV informovat občany o událostech v obci. Albrechtický „Místní zpravodaj“ má již za sebou tři léta úspěšné činnosti a tak i čtvrtý ročník představuje pěkný kus solidně udělané práce.

Co říci závěrem? Ať se brzy objeví na rychnovském okrese vedle sborníku „Orlické hory a Podorlíčko“ sborníky další, ať se objeví i vlastivědný časopis pro drobné vlastivědné zprávy. Pak se budou moci kulturní kalendáře věnovat toliko informování o kulturní a sportovní činnosti. Ale dokud se tak nestane, budeme všichni rádi, když tyto kalendáře budou i nadále poskytovat prostor drobným vlastivědným článkům.

Erik Bouza

Václav Potoček:

Stávkové hnutí zemědělského dělnictva na Opočensku v letech 1918—1924.

Vydal OV KSČ v Rychnově nad Kn. 1967, stran 65

Okresní výbor KSČ v Rychnově n. Kn. vydal jako svou 2. publikaci příspěvků k dějinám KSČ a dělnického hnutí na Rychnovsku monografickou studii Václava Potočka věnovanou stávkovému hnutí zemědělských dělníků na Opočensku v letech 1918—1924.

Užitečnost této práce podtrhuje především ta skutečnost, že právě tato oblast představuje jedno z nejdůležitějších center severovýchodních Čech s bohatou tradicí revolučních bojů venkovského lidu se svými pány, které jejich potomci z 1. poloviny tohoto století nezůstávají rozhodně nic dlužni. Události zde zachycené jsou toho nesporným důkazem.

Studie je rozdělena do osmi kapitol. Po stručném seznámení čtenáře s revolučními tradicemi zemědělského lidu na Opočensku v době feudalismu charakterizuje autor oblast, která v podstatě zahrnovala bývalé panství Colloredo-Mannsfeldů, po stránce sociálně ekonomické. V dalších kapitolách je líčen vývoj bojů zemědělského proletariátu od jejich počátků v období 1. světové války, která skončila vytvořením Československé republiky. Nově vzniklý samostatný stát nesplnil naděje na vyřešení všech sociálních požadavků. A tak již koncem roku 1918 bylo zřejmé, že v boji bude nutno pokračovat. I na Opočensku dochází v letech 1918—1920 k rozvoji hnutí země-